

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 14971
Tarih : 17.11.2025

36610

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın, **Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Cevdet YILMAZ** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

Mezar, insanlığın tarih boyunca yaşam ve ölümle kurduğu ilişkinin en kadim sembollerinden biridir. Halklar, mezarlarıyla geçmişleriyle, kimlikleriyle ve toplumsal belleğiyle bağ kurarlar. Mezarların gizlenmesi veya yok edilmesi, bir halkın tarihinin ve hafızasının silinmesi anlamına gelir.

Cumhuriyet'in kuruluş sürecinden itibaren Kürt halkına yönelik olarak sürdürülen mezarsızlık politikası, tarihsel hafızayı yok etme ve toplumsal belleği bastırma aracı hâline gelmiştir. Kürt halk önderlerinden Cıbranlı Halit Bey, bu politikanın erken dönemdeki en sembolik örneklerinden biridir. 1925 öncesinde Bitlis Harp Divanı tarafından yargılanarak idam edilen Halit Bey'in mezar yeri, idam biçimi, kişisel eşyaları ve mahkeme zabıtları bugüne kadar kamuoyuna açıklanmamıştır.

Benzer biçimde, Kürt halkının diğer önderleri olan Şeyh Sait, Said-i Kürdi (Nursi) ve Seyid Rıza gibi birçok şahsiyetin de mezar yerleri gizli tutulmakta; bu durum hem dini hem insani hem de hukuki ilkeler açısından ciddi bir ihlal teşkil etmektedir.

Bu çerçevede, aşağıdaki soruların kamu vicdanı, tarihsel hafıza ve demokratik şeffaflık ilkeleri gereği yanıtlanması gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bitlis Harp Divanı ne zaman kurulmuştur, hangi süreyle görev yapmıştır? Bitlis Harp Divanı kararları ile kaç kişi hangi gerekçelerle idam edilmiştir?
2. Cıbranlı Halit Bey, Şeyh Sait, Said-i Kürdi (Nursi) ve Seyid Rıza'nın mahkeme tutanakları (zabıtları) günümüzde hangi devlet veya özel arşivlerde saklanmaktadır? Bu tutanakların kamuya açıklanmaması ile ilgili bir çalışmanız var mı?

3. Yargılama sırasında Cıbranlı Halit Bey, Şeyh Sait, Said-i Kürdi (Nursi) ve Seyid Rıza'nın savunmaları ve son sözleri tutanağa geçirilmiş midir? Bu belgeler hangi arşivde tutulmaktadır?
4. Cıbranlı Halit Bey, Şeyh Sait, Said-i Kürdi (Nursi) ve Seyid Rıza'nın kişisel eşyaları, belgeleri ve kıyafetleri idam sonrasında ne olmuştur? Söz konusu kişisel eşyalar, belgeler ve kıyafetleri hangi kurum veya arşiv tarafından muhafaza edilmektedir, mirasçılarına iade edilmesi ile ilgili bir çalışmanız var mı?
5. Cıbranlı Halit Bey, Şeyh Sait, Said-i Kürdi (Nursi) ve Seyid Rıza'nın mezar yerleri kesin olarak nerede bulunmaktadır? Söz konusu şahsiyetlerin mezar yerlerin açıklanması ile ilgili bir çalışmanız var mı?
6. Bağımsız araştırmacılar ve tarihçiler tarafından dile getirildiği üzere, söz konusu mahkeme tutanakların ve idam kayıtlarının önemli bir kısmının Millî Savunma Bakanlığı'nın özel arşivinde saklandığı yönünde iddialar bulunmaktadır. Bu iddialar doğru mudur? Söz konusu belgelerin araştırmacılar ve tarihçiler tarafından incelenmesine açılması ile ilgili bir çalışmanız var mı?